

EEN PUBLIEK GELDESTELSEL

Van private geldschepping naar democratisch beheerd geld

Een uiteenzetting van het bestaande stelsel, een alternatief met een Monetaire Autoriteit en de gevolgen van de overgang

Kernidee Geld is publieke infrastructuur; krediet is een private, vrijwillige risicoactiviteit. De bevoegdheid om algemeen betaalgeld te creëren behoort daarom bij de democratische gemeenschap, niet bij commerciële kredietverleners.

Discussienotitie • augustus 2026

Inleiding

De meeste mensen beschouwen geld als iets dat er eenvoudigweg is. Wie salaris ontvangt, een rekening betaalt of spaart, ziet euro's als een neutraal ruilmiddel. Achter die vanzelfsprekendheid bevindt zich echter een institutioneel ontwerp waarin commerciële banken niet alleen bestaand geld doorgeven, maar bij kredietverlening ook nieuw giraal geld creëren. Dat ontwerp is geen natuurwet. Het is een politieke en juridische keuze — en kan dus door een andere keuze worden vervangen.

Deze tekst legt eerst in gewone taal uit hoe het huidige geldstelsel functioneert. Daarna wordt een alternatief uitgewerkt waarin uitsluitend een publieke Monetaire Autoriteit (MA) geld mag creëren. Nieuw geld wordt renteloos aan de democratie beschikbaar gesteld en komt via maatschappelijk gekozen bestedingen in omloop. Banken blijven bestaan, maar moeten het geld dat zij uitlenen eerst werkelijk aantrekken. Ten slotte worden beide stelsels systematisch vergeleken, met bijzondere aandacht voor transparantie, risico, conjunctuurbewegingen, financiële macht en democratische zeggenschap.

Centrale scheiding Het voorstel maakt een strikt onderscheid tussen geld en krediet. Geld blijft altijd publiek bezit in de vorm van algemeen betaalmiddel. Krediet is een overeenkomst waarbij bestaand geld tijdelijk en op eigen risico ter beschikking wordt gesteld.

1. Hoe het bestaande geldstelsel werkt

1.1 Twee soorten euro's

In het dagelijkse taalgebruik is iedere euro gelijk. Boekhoudkundig bestaan er echter verschillende soorten. Contant geld is een verplichting van de centrale bank. Het saldo op een gewone bankrekening is een verplichting van een commerciële bank aan haar klant. Het overgrote deel van het geld dat huishoudens en ondernemingen gebruiken, bestaat uit zulke commerciële bankdeposito's.

De euro op een betaalrekening wordt als gelijkwaardig aan contant geld aanvaard omdat banken deelnemen aan het betalingsstelsel, onder toezicht staan en hun tegoeden één-op-één moeten kunnen omwisselen in andere banktegoeden of bankbiljetten. Depositogarantie en centrale-banksteun versterken die gelijkwaardigheid. Daardoor functioneert een private bankschuld in het maatschappelijke verkeer alsof zij publiek geld is.

1.2 Een lening creëert een deposito

Wanneer een bank een hypotheek van €300.000 verstrekt, haalt zij normaliter niet eerst precies €300.000 uit een kluis of van de spaarrekening van een andere klant. Zij boekt tegelijkertijd twee posten op haar balans: een vordering van €300.000 op de kredietnemer en een nieuw banktegoed van €300.000. Het banktegoed kan onmiddellijk worden gebruikt voor de aankoop van de woning. Hiermee is de girale geldhoeveelheid toegenomen.

Bankbalans bij kredietverlening	Bezitting	Verplichting
Hypothecaire vordering	+ €300.000	—
Nieuw banktegoed	—	+ €300.000

Dat betekent niet dat een bank zonder beperkingen gratis rijkdom kan creëren. Tegenover de vordering staat een direct opeisbare verplichting. Banken hebben kapitaal nodig, moeten betalingen naar andere banken kunnen afwikkelen, lopen krediet- en liquiditeitsrisico en voldoen aan uitgebreide regelgeving. Het beslissende punt is echter dat de kredietverlening zelf nieuw algemeen gebruikt betaalgeld voortbrengt.

1.3 Aflossing vernietigt geld; rente verplaatst inkomen

Bij aflossing gebeurt het omgekeerde. De rekening van de kredietnemer wordt verlaagd en de vordering van de bank neemt af. Het met de lening geschapen geld verdwijnt daarmee uit omloop. Rente is in eerste instantie een betaling aan de bank: zij verlaagt het rekeningtegoed van de betaler en verhoogt het inkomen van de bank. Voor zover de bank dat inkomen weer uitgeeft aan personeel, leveranciers, belasting of dividend, komt het geld opnieuw in de niet-bancaire economie terecht.

De diepere afhankelijkheid blijft: wanneer alle bancaire leningen in een zuiver kredietgeldmodel zouden worden afgelost, verdwijnt ook vrijwel al het daarmee gecreëerde girale geld. De samenleving kan dus niet collectief schuldenvrij worden zonder tegelijkertijd een groot deel van haar betaalgeld te laten verdwijnen. Geld en schuld zijn structureel aan elkaar gekoppeld.

1.4 Krediet bepaalt waar nieuw geld als eerste terechtkomt

Nieuw geld komt in het huidige systeem niet via een democratische begroting in omloop. Het ontstaat waar banken voldoende rendement en zekerheid verwachten. Daardoor gaat een groot gedeelte naar hypotheek, vastgoed en andere activa met goed verkoopbaar onderpand. Maatschappelijk waardevolle activiteiten zonder sterke kasstroom of onderpand — bijvoorbeeld bepaalde vormen van zorg, preventie of publieke infrastructuur — kunnen niet op dezelfde wijze geld aantrekken.

Bij vastgoed ontstaat bovendien een zichzelf versterkende kringloop. Meer krediet geeft kopers meer biedingsruimte. Hogere biedingen verhogen de marktprijzen. Die hogere prijzen vergroten de getaxeerde onderpandwaarde en maken grotere leningen mogelijk. Het fysieke huis bestond vaak al, maar de geldelijke waarde van het onderpand wordt mede door de beschikbare kredietruimte gevormd.

1. Banken verruimen krediet wanneer verwachtingen gunstig zijn.
2. De extra koopkracht verhoogt bestedingen en vermogensprijzen.
3. Hogere prijzen lijken het onderpand en de bankbalansen sterker te maken.
4. Die schijnbare veiligheid rechtvaardigt opnieuw ruimere kredietverlening.

1.5 Waarom het stelsel complex en kwetsbaar wordt

Omdat private bankschulden als maatschappelijk geld functioneren, kan een bank niet worden behandeld als een gewone onderneming. Een ongecontroleerd faillissement kan betaaltegoeden, betalingsverkeer, kredietverlening en vertrouwen tegelijk raken. Daarom is rond de banken een omvangrijk beschermings- en toezichtsstelsel gebouwd.

- depositogarantie om rekeninghouders tegen bankfaillissement te beschermen;
- kapitaal-, liquiditeits- en risicowegingsregels;
- centrale banken als leverancier van reserves en noodliquiditeit;
- resolutieregimes, stresstests en uitgebreide rapportage;
- staatsgaranties, kapitaalinjecties en andere noodmaatregelen bij systeemcrises;
- securitisatie, derivaten en complexe financieringsconstructies waarmee risico's worden verplaatst of verhuld.

Deze complexiteit is niet alleen een gevolg van moderne techniek. Zij vloeit mede voort uit de oorspronkelijke vermenging van publiek betaalgeld en private kredietrisico's. Wanneer grote instellingen ontspreken, kan de overheid formeel verklaren dat aandeelhouders en financiers verantwoordelijk zijn, maar in de praktijk dreigt schade voor de gehele samenleving. Daardoor ontstaat het bekende probleem: winsten zijn privaat, terwijl systeemverliezen uiteindelijk geheel of gedeeltelijk publiek worden.

1.6 Geldschepping op basis van sentiment

De bancaire geldhoeveelheid beweegt mee met de stemming op kredietmarkten. In optimistische tijden worden risico's laag ingeschat, neemt de kredietverlening toe en groeit de hoeveelheid giraal geld. In pessimistische tijden verstrekken banken minder nieuwe leningen, terwijl bestaande leningen worden afgelost. Geldgroei valt dan stil of de geldhoeveelheid krimpt juist wanneer huishoudens en bedrijven behoefte hebben aan liquiditeit.

Procyclusch mechanisme Optimisme leidt tot meer krediet, meer geld en hogere prijzen. Pessimisme

leidt tot minder krediet, minder geldgroei en dalende prijzen. Zo versterkt het geldstelsel de economische cyclus in plaats van haar te dempen.

2. Het alternatief: publiek geld via een Monetaire Autoriteit

2.1 Geld als gemeenschapsafpraak

Het alternatief begint met een eenvoudige constatering: geld is uiteindelijk een maatschappelijk erkende rekeneenheid en betaalafpraak. De gemeenschap kan wettelijk bepalen wat als euro geldt, wie nieuwe euro's mag uitgeven en onder welke voorwaarden geld wordt toegevoegd of verwijderd. Daarvoor is het niet noodzakelijk dat nieuw geld eerst als rentedragende bankschuld ontstaat.

In het voorgestelde stelsel heeft uitsluitend een publieke Monetaire Autoriteit de bevoegdheid algemeen betaalgeld te creëren. Private geldschepping en quasi-geld zijn verboden. Een onderneming mag gewone vorderingen, obligaties en kredietovereenkomsten uitgeven, maar geen direct opeisbare en algemeen overdraagbare euroverplichtingen die zich feitelijk als geld gedragen.

2.2 Mandaat van de Monetaire Autoriteit

De MA heeft één primair monetair doel: de waarde van het geld zo constant mogelijk houden. Zij mag geen eigen politieke projecten kiezen. Zij bepaalt uitsluitend hoeveel geld de economie kan opnemen zonder algemene prijsontwaarding of onnodige deflatie. De democratie beslist vervolgens waaraan de beschikbare monetaire ruimte wordt besteed.

De waarde kan worden gevolgd met een openbaar en wettelijk vastgelegd prijs- en capaciteitskader. Daarbij kan bijzondere aandacht uitgaan naar goederen en diensten waarvan het productieproces en de kwaliteit voldoende vergelijkbaar zijn gebleven. Om vertekening door een enkel product of een tijdelijke schok te voorkomen, is daarnaast een bredere set indicatoren nodig, zoals essentiële consumptieprijzen, woonkosten, lonen, productiecapaciteit, energie en grondstoffen.

Beslissing	Verantwoordelijke
Hoeveel geld toevoegen of verwijderen	Monetaire Autoriteit binnen een wettelijk mandaat
Waaraan nieuw geld besteden	Parlement en democratisch bestuur
Belastingen en verdeling	Parlement en democratisch bestuur
Controle op de MA	Parlement, rechter, Rekenkamer en openbare verantwoording

2.3 Hoe nieuw geld in omloop komt

Wanneer de MA vaststelt dat de geldhoeveelheid kan groeien, stelt zij het nieuwe geld zonder rentelast beschikbaar aan de democratische begroting. Het parlement kan dit besteden aan zorginstellingen, ouderdomsvoorzieningen, onderwijs, woningen, infrastructuur, energievoorziening, een burgerdividend of andere democratisch gekozen doelen.

Het geld komt daarmee als publieke besteding in omloop. Werknemers ontvangen loon, leveranciers ontvangen betalingen en burgers ontvangen voorzieningen of overdrachten. Daarna kan hetzelfde geld voor alle normale transacties worden gebruikt: consumptie, sparen, beleggen en kredietverlening. Het verschil zit uitsluitend in de oorsprong: het geld is niet geboren als private rentedragende schuld.

2.4 Geld uit roulatie nemen

Een geloofwaardig publiek geldstelsel moet niet alleen geld kunnen toevoegen, maar ook kunnen verwijderen wanneer de totale vraag structureel groter wordt dan de beschikbare productie. Dat kan bijvoorbeeld via belastingen waarvan de opbrengst wordt vernietigd, tijdelijke monetaire heffingen, lagere netto publieke uitgaven of publieke spaarinstrumenten die geld voor een periode vastzetten.

Politiek is dit moeilijker dan geld uitgeven. Daarom moet vooraf vaststaan welke signalen tot correctie leiden en wie verplicht is te handelen. De MA bepaalt de noodzakelijke monetaire correctie; de democratie kiest de verdelingswijze. Daarmee blijft de omvang van de ingreep technisch begrensd, terwijl de maatschappelijke verdeling politiek wordt verantwoord.

2.5 Banken worden kredietbemiddelaars

Commerciële banken blijven mogelijk, maar verliezen hun geldscheppingsbevoegdheid. Zij kunnen alleen uitlenen uit bestaand geld dat zij daadwerkelijk hebben verkregen uit eigen vermogen, vaste investeringsrekeningen, obligaties of aflossingen op eerdere leningen. Het verstrekken van een lening verplaatst dan geld, maar verandert de totale geldhoeveelheid niet.

Rekening	Functie	Risico
Publieke betaalrekening	Bewaren en betalen met MA-geld; niet uitleenbaar	Geen bankkredietrisico
Investeringsrekening	Geld vrijwillig en voor een afgesproken termijn beschikbaar stellen	Geheel of gedeeltelijk verlies mogelijk

Betaalgeld staat buiten de balansrisico's van de bank. Een investeerder die rendement wil, kiest bewust voor een risicodragende vordering. Bij een verlies worden eerst het eigen vermogen en daarna de

contractueel aangewezen investeerders geraakt. Er is geen depositogarantie en geen publieke compensatie voor vrijwillig genomen kredietrisico.

2.6 Een faillissement verandert niet de geldhoeveelheid

Stel dat een investeerder €100.000 via een bank beschikbaar stelt aan een onderneming. De onderneming besteedt dat geld aan machines, personeel en leveranciers en gaat vervolgens failliet. Het geld is nog steeds aanwezig bij de ontvangers. Wat waardeloos wordt, is de private vordering op de onderneming. De maatschappelijke geldhoeveelheid verandert niet.

Gebeurtenis	Geldhoeveelheid	Gevolg
Investeerder stelt €100.000 beschikbaar	Onveranderd	Geld wordt geruild voor een risicovordering
Bank verstrekt de lening	Onveranderd	Bestaand geld gaat naar de kredietnemer
Kredietnemer besteedt het geld	Onveranderd	Geld gaat naar werknemers en leveranciers
Kredietnemer gaat failliet	Onveranderd	De private vordering verliest waarde

Ook rente wordt uit de bestaande geldhoeveelheid betaald. Zij is een overdracht tussen kredietnemer, bank en investeerder, geen afzonderlijke geldschepping. De kredietverstrekker ontvangt rendement wanneer het goed gaat en draagt verlies wanneer het misgaat. Er bestaat geen monetaire reden om dat verlies af te wentelen op burgers die niet aan de transactie deelnamen.

2.7 Geen quasi-geld via de achterdeur

De scheiding werkt alleen wanneer banken niet opnieuw producten mogen uitgeven die juridisch beleggingen heten maar economisch als geld functioneren. Een private vordering mag daarom niet tegelijk direct opeisbaar, algemeen overdraagbaar, nominaal gegarandeerd en voor dagelijkse betalingen bruikbaar zijn. Een dergelijke uitgifte zou een ongeoorloofde nabootsing van publiek geld zijn.

Gewone facturen, obligaties en persoonlijke leningen blijven mogelijk. Zij zijn herkenbare contractuele vorderingen en geen algemeen betaalmiddel. Het verbod richt zich op private instrumenten die de functie en schijnveiligheid van publieke euro's overnemen.

3. Vergelijking van beide stelsels

Onderwerp	Huidig stelsel	Stelsel met MA
Geldschepping	Vooraf bij commerciële kredietverlening	Uitsluitend door publieke MA
Oorsprong nieuw geld	Rentedragende private schuld	Renteloze publieke uitgifte
Eerste bestemming	Banken selecteren op rendement en zekerheid	Democratie kiest maatschappelijke besteding
Banklening	Creëert meestal nieuw giraal geld	Verplaatst bestaand publiek geld
Betaalrekening	Vordering op commerciële bank	Rechtstreeks publiek geld
Kredietverlies	Kan geld- en systeemstabiliteit raken	Raakt alleen private risicodragers
Bankfaillissement	Kan publieke interventie afdwingen	Geen monetaire reddingsnoodzaak
Geldgroei	Afhankelijk van kredietvraag en sentiment	Afhankelijk van koopkracht en productiecapaciteit
Depositogarantie	Nodig voor vertrouwen in bankgeld	Overbodig voor publiek betaalgeld
Complexiteit	Gelaagde balansen en vangnetten	Heldere scheiding van geld en belegging

3.1 Transparantie

In het huidige stelsel is voor een gewone rekeninghouder nauwelijks zichtbaar dat zijn banksaldo een schuld van een private instelling is. De stabiliteit ervan berust op een samenstel van toezicht, reserves, garanties en noodvoorzieningen. Specialistische balansregels zijn nodig om de combinatie van geldschepping, looptijdtransformatie en risico beheersbaar te houden.

In het MA-stelsel is de basisrelatie eenvoudiger. Een euro op een betaalrekening is publiek geld en blijft bestaan ongeacht de toestand van een bank. Wie geld beschikbaar stelt voor krediet, bezit geen geldtegoed maar een belegging met expliciet risico. De boekhouding van banken verdwijnt niet, maar bepaalt niet langer hoeveel geld de samenleving bezit.

3.2 Verantwoordelijkheid en afwenteling

Het huidige stelsel maakt particuliere kredietbeslissingen systemisch. Wanneer een grote bank valt, kunnen ook onschuldige rekeninghouders en het betalingsverkeer worden getroffen. Daardoor ontstaat politieke druk om in te grijpen, zelfs wanneer dit aandeelhouders en financiers indirect beschermt.

In het alternatief zijn betalingsverkeer en kredietrisico institutioneel gescheiden. Een mislukte lening tast uitsluitend de vermogenspositie aan van partijen die bewust risico droegen. De overheid kan bij een recessie nog steeds sociaal of economisch beleid voeren, maar hoeft geen bank te redden om het geld zelf te behouden.

3.3 Boom, bust en financiële crises

In het huidige systeem kan collectief optimisme onmiddellijk worden omgezet in meer krediet én meer geld. Dat versterkt stijgende vastgoed- en effectenprijzen. Wanneer het sentiment omslaat, neemt de kredietverlening af, worden schulden afgelost en verzwakt ook de geldgroei. De omslag wordt daardoor scherper.

In het MA-stelsel moet iedere extra banklening worden gefinancierd uit bestaand geld. Meer kredietvraag vergroot niet automatisch de maatschappelijke geldhoeveelheid. Investeerders moeten daadwerkelijk beslissen consumptie of andere beleggingen uit te stellen. Dit begrenst hefboomwerking en maakt kredietrisico zichtbaarder.

Waarschijnlijk effect Kredietcycli, verkeerde investeringen en prijsdalingen verdwijnen niet volledig, maar zij kunnen veel minder gemakkelijk uitgroeien tot een crisis van het geld- en betalingsstelsel. Een kredietcrisis blijft primair een verlies voor de risicodragers.

3.4 Bestemming van nieuw geld

Het huidige stelsel geeft private kredietbeoordelaars grote invloed op de eerste bestemming van nieuw geld. Wie bestaand vermogen en onderpand bezit, kan gemakkelijker nieuwe koopkracht verkrijgen dan wie een maatschappelijk waardevol maar financieel moeilijk rendabel project uitvoert. Dat kan vermogensongelijkheid en activaprijzen versterken.

In het MA-stelsel wordt de eerste bestemming een expliciete democratische keuze. De gemeenschap kan nieuw geld inzetten voor publieke voorzieningen en productieve capaciteit. Dat garandeert geen perfecte besluiten, maar maakt de afweging zichtbaar en politiek corrigeerbaar. De vraag 'waar komt nieuw geld als eerste terecht?' wordt niet langer impliciet door bankbalansen beantwoord.

3.5 De rol van rente

Rente verdwijnt niet noodzakelijk uit private kredietovereenkomsten. Een investeerder kan een vergoeding verlangen voor risico, uitstel en dienstverlening. Het verschil is dat rente wordt betaald over werkelijk beschikbaar gesteld bestaand geld. Zij is niet langer verbonden aan het privilege van de bank om tijdens dezelfde handeling nieuw betaalgeld te creëren.

Publieke geldschepping zelf draagt geen rente. De gemeenschap hoeft geen structurele rentestroom te betalen alleen omdat zij voor het functioneren van de economie voldoende betaalgeld nodig heeft. Politiek gewenste kredietprogramma's kunnen daarnaast renteloos of tegen kostprijs worden georganiseerd, mits verlies en selectie openlijk worden verantwoord.

3.6 Financiële sector en reële economie

Zonder de mogelijkheid goedkope, geldachtige verplichtingen uit te geven, wordt financiële hefboomwerking duurder en beperkter. Banken en fondsen moeten investeerders overtuigen werkelijk risico te dragen. Dat zal waarschijnlijk leiden tot kleinere balansen, minder gelaagde financieringsconstructies en minder handel die uitsluitend rendabel is dankzij goedkoop gecreëerd krediet.

Kapitaal zal daardoor niet automatisch uitsluitend naar nuttige projecten gaan; ook met bestaand geld kunnen mensen speculeren. Maar de financiële sector kan de speculatieve ruimte niet meer vergroten door tegelijk extra betaalgeld te creëren. Het publieke geldstelsel hoeft evenmin te worden aangepast om private verliezen te absorberen.

4. Overgang en institutionele waarborgen

4.1 Omzetting van bestaande banktegoeden

Een stelselwijziging kan niet bestaan uit het plotseling ongeldig verklaren van bestaande tegoeden. Op een transitiedatum worden gewone betaaldeposito's één-op-één omgezet in publiek MA-geld. Burgers behouden dus hun volledige nominale saldo, maar het saldo staat daarna niet meer als risicodragende bankschuld in het geldstelsel.

Bestaande leningen blijven contractueel bestaan. Omdat banken tegenover die leningen niet langer dezelfde deposito's hebben, kan een tijdelijke overgangsfinanciering door de MA nodig zijn. Die financiering loopt geleidelijk af naarmate oude leningen worden afgelost. Nieuwe leningen mogen vanaf de transitiedatum uitsluitend uit werkelijk aangetrokken investeringsgeld worden verstrekt.

4.2 Afbouw van garanties en vangnetten

Het depositogarantiestelsel kan worden afgebouwd zodra betaaltegoeden volledig publiek geld zijn. Voor risicodragende investeringsrekeningen geldt geen garantie. Deelnemers moeten vooraf begrijpelijk en nadrukkelijk worden geïnformeerd dat verlies mogelijk is. Compensatie achteraf zou de fundamentele scheiding opnieuw ondermijnen.

4.3 Onafhankelijkheid én democratische controle

De MA mag niet de mogelijkheid krijgen zelfstandig politieke voorkeuren te financieren. Omgekeerd mag een parlement niet onbeperkt geld laten creëren voor iedere begrotingswens. De bevoegdheden worden daarom gescheiden: de MA bepaalt de monetaire ruimte volgens openbare criteria; de democratie verdeelt die ruimte.

- een helder wettelijk prijsstabiliteitsmandaat;
- openbare modellen, gegevens en besluiten;
- periodieke toetsing door Rekenkamer en rechter;
- benoemingen voor vaste, gespreide termijnen;
- een verbod op financiering van private instellingen buiten vooraf vastgelegde overgangsregels;
- democratische mogelijkheid om het mandaat via een zware wettelijke procedure te wijzigen.

4.4 Wat het voorstel niet belooft

Een publiek geldstelsel schaft schaarste, menselijke fouten en politieke conflicten niet af. Er kunnen nog steeds verkeerde investeringen, oorlogen, grondstoffenschokken, misoogsten en technologische ontwrichtingen optreden. Ook kunnen prijzen van afzonderlijke activa stijgen of dalen.

De winst is specifiek maar fundamenteel: dergelijke gebeurtenissen hoeven niet langer automatisch het maatschappelijk betaalgeld en betalingsverkeer te bedreigen. De koppeling tussen kredietsentiment, geldschepping, onderpandprijzen en publieke reddingsoperaties wordt verbroken.

Conclusie

Het huidige geldstelsel maakt van private kredietverlening een bron van maatschappelijk geld. Daardoor krijgen commerciële banken grote invloed op de omvang en eerste bestemming van de geldhoeveelheid. Dezelfde constructie maakt hun risico's systemisch: wanneer het misgaat, kan de samenleving zich nauwelijks beperken tot het laten verliezen van de partijen die de risico's namen.

Het alternatief met een Monetaire Autoriteit kiest een andere grondregel. Alleen de democratische gemeenschap mag algemeen betaalgeld creëren. De MA bewaakt hoeveel geld nodig is om de koopkracht stabiel te houden; de democratie bepaalt waaraan nieuwe monetaire ruimte wordt besteed. Banken lenen uitsluitend bestaand geld uit en investeerders dragen vrijwillig het volledige kredietrisico.

Daarmee wordt geld niet langer afhankelijk van groeiende private schuld. Een bankfaillissement vernietigt geen maatschappelijk betaalgeld. Kredietverliezen blijven waar zij behoren: bij bank,

aandeelhouder en investeerder. De financiële sector wordt teruggebracht van medebestuurder van de geldhoeveelheid tot dienstverlener in krediet en belegging.

Slotstelling Geld is een publiek gemeenschapsgoed. Krediet is een private risicoactiviteit. Door beide institutioneel te scheiden, kan de democratie de geldmacht terugnemen, financiële instabiliteit verminderen en nieuw geld rechtstreeks inzetten voor wat zij maatschappelijk van waarde acht.

Beknopte bronnen en verdere lezing

- Bank of England, Money creation in the modern economy (Quarterly Bulletin 2014 Q1).
- Bank of England, How is money created? (uitleg over bancaire geldschepping).
- Europese Centrale Bank, Monetary aggregates (uitleg over krediet, activa-aankopen en deposito's).
- De Nederlandsche Bank, Geldschepping (publieksvoorlichting).
- Wetenschappelijk en maatschappelijk debat over sovereign money, full-reserve banking en de scheiding van geld en krediet.